Articolul şi categoria gramaticală a determinării – între afirmare şi negare

Lavinia Dălălău-Nasta[*]

Keywords: *zero article*; *definite article*; *indefinite article*; *grammatical category*; *determination*

0. Disputa lingvistică, în ce priveşte apartenenţa morfologică a articolului, s-a dat între două mari interpretări: parte de vorbire sau morfem. În ultimul timp, tot mai mulţi cercetători au observat „strâmtarea conţinutului" (Philippide 1894: 43) articolului, pledând pentru încadrarea definitivă a acestuia în rândul morfemelor/flectivelor. Clasa de morfeme nou formată reprezintă obiectul unei categorii gramaticale inedite. Fără a mai aduce în discuţie controversele din jurul denumirii şi al numărului membrilor acestei categorii (Dălălău-Nasta 2017: 145–154), precizăm că pe parcursul studiului nostru vom avea în vedere accepţia Valeriei Guţu Romalo asupra determinării, accepţie care, de altfel, a fost preluată de GALR şi GBLR.

1. Articolul – morfem al categoriei determinării

1.1. Caracteristici generale şi membrii categoriei

Primul autor care vorbeşte despre apariţia unui sistem morfematic de determinare, care a derivat dintr-unul semantico-sintactic, este Paula Diaconescu (Diaconescu 1961: 163–169). Ulterior, această interpretare este preluată şi dezvoltată de Valeria Guţu Romalo (Guţu Romalo 1967: 225–236) într-un studiu dedicat exclusiv problemei articolului şi a determinării. Noua categorie gramaticală a substantivului ajunge să exprime

> gradul de individualizare a referentului din perspectiva locutorului, în sensul extensiunii sau al limitării domeniului de referinţă a denumirii la o clasă de obiecte, respectiv la un (anume) obiect sau la mai multe obiecte dintr-o clasă (GALR 2005: 73)

Cele trei trepte de determinare a numelui, determinarea definită (marcată în expresie prin articolul hotărât/definit), determinarea nedefinită (marcată în expresie prin articolul nehotărât/nedefinit) şi nedeterminarea (nemarcată în expresie sau marcată cu articolul zero), se constituie într-un sistem de trei opoziţii:

[*] Universitatea „Babeş-Bolyai", Cluj-Napoca, România.

BDD-V4899 © 2018 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:58:07 UTC)

a) nedeterminat – determinat nehotărât (nedefinit);
b) nedeterminat – determinat hotărât (definit);
c) determinat nehotărât (nedefinit) – determinat hotărât (definit).

În opinia cercetătorilor care susţin categoria amintită, articolele sunt morfeme ale categoriei determinării doar „dacă se încadrează în acest sistem de opoziţii, realizând, în diversele poziţii, măcar una dintre ele" (Guţu Romalo 1967: 230). În cazul în care articolul nu îndeplineşte această condiţie, nu face parte din sistemul trihotomic amintit[1], actualizând astfel alte valori.

1.2. Argumentele care stau la baza existenţei categoriei gramaticale a determinării

În lucrarea *Structura morfologică a limbii române contemporane*, „considerarea articolului ca morfem al categoriei determinării şi nu ca parte de vorbire de sine stătătoare este justificată de o serie întreagă de fapte" (Iordan, Guţu Romalo, Niculescu 1967: 167). Vom prezenta pe scurt argumentele (*ibidem*: 167–168) care i-au determinat pe lingvişti să integreze articolul în categoria gramaticală a determinării:

a) inventarul elementelor lingvistice considerate articole este foarte restrâns;

b) din punct de vedere distribuţional, articolul apare în contexte limitate: în vecinătatea imediată a substantivului;

c) din punct de vedere semantic, articolul nu are sens lexical propriu-zis, nici luat independent, nici pe lângă un substantiv. Conţinutul articolului este unul foarte abstract, fiind identificabil ca unitate de conţinut numai în combinaţie cu un substantiv;

d) articolul cere prezenţa unui substantiv în lanţul comunicării şi, în unele situaţii, articolul poate fi impus de un element din context: prezenţa anterioară a substantivului şi adjectivul nedefinit „tot";

e) poziţia enclitică a articolului definit şi unirea fonetică şi grafică a acestuia cu substantivul este o caracteristică ce apropie articolul de categoria morfemelor continue (ex. desinenţele de număr, caz etc.).

Din punctul nostru de vedere, toate aceste argumente nu justifică existenţa unei noi categorii gramaticale, ci dovedesc cel mult gramaticalizarea articolului. Iar în concepţia lui Ion Coja, numărul redus al elementelor lingvistice, distribuţia limitată, conţinutul semantic abstract, faptul de a fi cerut de un alt element prezent în lanţul comunicării, toate acestea nu pot reprezenta criterii utilizabile pentru distincţia morfem – parte de vorbire, fiind insuficient

[1] Situaţiile în care elementele în discuţie îndeplinesc roluri străine de categoria determinării sau adaugă acesteia valori suplimentare sunt în număr de şase: articolul este morfem cazual al cazului genitiv-dativ, articolul din structura pronumelui, articolul din structura cuvintelor substantivate, articolul din structura numeralului ordinal, articolul din structura unor prepoziţii/adverbe, articolul din structura numelor proprii (Guţu Romalo, 1958: 365–369; idem 1967: 231–236).

BDD-V4899 © 2018 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:58:07 UTC)

convingătoare (Coja 1969: 167–170). Acest lucru, la care se pot adăuga şi diferenţele semnificative existente între membrii paradigmei, ne-a adus în situaţia de a reexamina interpretarea structuralistă a articolului şi de a evidenţia aspectele discutabile ale celei de-a patra categorii gramaticale a substantivului.

2. Determinarea – o categorie eterogenă

În acest segment al lucrării, ne propunem să arătăm deosebirile dintre cei trei membri ai categoriei gramaticale a determinării, urmând ca până la final să precizăm dacă se poate vorbi de o paradigmă ai cărei membri au statut gramatical total diferit.

2.1. Nedeterminarea

Dintre membrii categoriei determinării, statutul cel mai ambiguu îl are nedeterminarea, despre care s-a afirmat că ar avea ca segment de expresie articolul zero. Contraargumentele interpretării nedeterminării ca membru al categoriei determinării privesc atât conţinutul, cât şi forma acesteia, după cum se va evidenţia în paginile următoare.

a) Primele obiecţii apar încă de la definirea categoriei determinării, care semnifică gradul de individualizare a referentului, gradul de cunoaştere a obiectului denumit de substantiv. Or, spre deosebire de aceste particularităţi, nedeterminarea nu are un grad de individualizare, ci, dimpotrivă, este în afara oricărei operaţii de individualizare. Prin urmare, definiţia categoriei determinării priveşte doar doi membri, determinarea definită şi determinarea nedefinită. Doar aceşti membri pot realiza opoziţia cunoscut – necunoscut, în timp ce nedeterminarea se află în afara acestei opoziţii.

b) Din prima obiecţie se poate deduce o alta care priveşte planul conţinutului. Saussure afirmă că semnul lingvistic uneşte „un concept şi o imagine acustică" (Saussure 1998: 85), adică un semnificat şi un semnificant, un conţinut şi o expresie. În aceste sens, remarcăm că determinatul definit şi determinatul nedefinit au atât conţinut, cât şi expresie, cei doi membri ai categoriei gramaticale fiind semne lingvistice. La polul opus se află nedeterminatul sau determinatul zero, element care nu are niciun segment în planul expresiei (articolul zero), iar în conţinut nu este/nu poate fi definit. Ajungem astfel la concluzia că nedeterminatul, nereprezentând o entitate lingvistică, este un construct vid, „un nonsens" (Neamţu 2014b: 271), creat doar pentru a susţine categoria determinării.

c) Dacă prin categoria determinării se înţelege prezenţa determinării (adică a gradului de individualizare), iar prin nedeterminare se înţelege absenţa determinării, nu putem considera nedeterminatul membru al categoriei determinării, întrucât ar apărea o contradicţie terminologică (Neamţu 2014b: 271).

d) Membrii acestei categorii (determinatul şi nedeterminatul) se opun din punct de vedere conceptual, lucru care ne obligă să nu-i integrăm în aceeaşi categorie, ci, eventual, în categorii diferite: categoria determinării şi

BDD-V4899 © 2018 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:58:07 UTC)

„categoria nedeterminării" (doar teoretic, practic ea nu poate exista). Referitor la acest lucru, G.G. Neamţu (Neamţu 2014b: 271) nuanţează că determinarea diferă fundamental de celelalte categorii, deoarece conţine în interiorul paradigmei membri care se opun între ei (determinat definit – determinat nedefinit) şi membri care se opun întregii categorii (determinat – nedeterminat).

e) În sprijinul excluderii nedeterminatului din categoria determinării vine şi definirea structurii paradigmatice. Coşeriu afirmă că structura paradigmatică

> este structura membrilor unei paradigme de orice tip (lexical sau gramatical) şi de orice nivel, ca fiind dată de relaţiile între ceea ce aceste unităţi au în comun şi ceea ce le diferenţiază unele faţă de altele (Coşeriu 2000: 199–200).

Potrivit definiţiei citate, pentru ca articolul hotărât, articolul nehotărât şi articolul zero să reprezinte o paradigmă, ar trebui să aibă cel puţin o trăsătură comună şi o trăsătură distinctivă. Or, în cazul de faţă, determinatul definit (articolul hotărât) şi cel nedefinit (articolul nehotărât) au în comun tocmai valoarea de determinare, iar trăsătura care îi diferenţiază este gradul de determinare (unul realizează o determinare maximă, iar celălalt realizează o determinare minimă) (Irimia 1997: 54–55). Raportând nedeterminatul (articolul zero) la determinat, putem observa că acestuia îi lipseşte elementul comun, element necesar pentru integrarea în categoria determinării. Nu putem zice că articolul zero are în comun cu articolul hotărât sau cu cel nehotărât valoarea de determinare, pentru că am subliniat la punctele anterioare contradicţia terminologică. Prin urmare, articolul zero nu determină, nu actualizează, ci ţine de domeniul non-determinării.

f) Obiecţii pot fi aduse inclusiv în cadrul analizei morfosintactice, unde exprimarea ar putea fi contradictorie. Înainte de a detalia această obiecţie, vrem să facem o analogie cu verbul, clasă lexico-gramaticală care are cinci categorii gramaticale: mod, timp, diateză, persoană, număr. Deşi există verbe care nu actualizează toate cele cinci categorii (de exemplu, verbele la modurile supin şi participiu nu cunosc categoria diatezei, a persoanei, a numărului şi a timpului), totuşi gramaticile nu precizează că ar trebui amintite categoriile neactualizate ale verbelor în discuţie. Aceste verbe cu paradigmă defectivă „rămân în afara respectivelor categorii, nu membri negativi (de opoziţie) în interiorul acestora" (Neamţu 2014b: 272). Or, dacă acceptăm nedeterminarea, atunci ar trebui acceptate şi non-diateza (segmentul de expresie prin care este realizată ar fi un morfem de diateză zero), şi non-persoana (segmentul de expresie prin care este realizată ar fi persoana zero), şi non-timpul (segmentul de expresie prin care este realizat ar fi un morfem de timp zero). Cu riscul de a formula nişte absurdităţi, precizăm că astfel un verb la modul supin, de exemplu, ar fi la timpul „non-timp", diateza „non-diateză", persoana „non-persoană". La fel ar trebui procedat şi în analiza unui substantiv nearticulat în momentul precizării categoriei gramaticale a determinării: în exemplul „Ion

BDD-V4899 © 2018 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:58:07 UTC)

este doctor", lexemul „doctor" = substantiv comun simplu, genul masculin, numărul singular, cazul nominativ, „determinare nedeterminată"[2], funcţia sintactică de nume predicativ.

Observăm că, acceptând termenul „nedeterminare", ar trebui să acceptăm adevărate anomalii terminologice.

g) Prezenţa determinatului zero ar complica inclusiv reprezentarea morfematică a substantivului şi, prin extindere, a celorlalte părţi de vorbire (dacă se acceptă non-timpul, non-diateza şi non-persoana). Întrucât această obiecţie este detaliată de G.G. Neamţu (Neamţu 2014b: 272–273), ne mărginim să prezentăm doar ideea de ansamblu. Admiţând articolul zero, acesta va trebui să apară în structura morfematică a substantivului, cu precizarea că poziţionarea lui ar fi problematică, tocmai din cauză că are doi opozanţi cu poziţie diferită (enclitică şi proclitică). Astfel, analistul ar fi pus în dificultatea de a alege locul în care să plaseze articolul zero, la stânga substantivului (ca opozant al articolului nedefinit) sau la dreapta substantivului (ca opozant al articolului definit).

Argumentele aduse ne îndreptăţesc să afirmăm că nedeterminarea/ determinarea zero nu face parte dintre membrii categoriei determinării.

2.2. Determinarea nedefinită

Dat fiind faptul că nedeterminarea (realizată în expresie prin articolul zero) nu este/nu poate fi un membru al categoriei determinării, ar rămâne valabilă opinia lui Ion Z. Coja (Coja 1969: 180; idem 1983: 239), care consideră că această categorie gramaticală este binară, realizând o singură opoziţie: articulat hotărât – articulat nehotărât.

Opoziţia amintită este valabilă numai în măsura în care nedefinitul *un*[3] are trăsături specifice flectivelor/morfemelor (aşa cum are articolul definit), trăsături care să-i permită ulterior integrarea într-o categorie gramaticală. Cu privire la acest lucru, amintim că:

a) Primele îndoieli ale integrării lui *un* în rândul flectivelor şi, prin urmare, în categoria gramaticală a determinării apar încă din lucrările Valeriei Guţu Romalo, care, deşi susţine această categorie, semnalează diferenţele semnificative existente între articolul definit şi articolul nedefinit (Guţu Romalo 1967: 228): unul este enclitic, celălalt este proclitic; articolul hotărât fuzionează cu substantivul, intercalarea altor elemente fiind exclusă, în timp ce nehotărâtul permite intercalarea adjectivelor între el şi substantivul pe care îl însoţeşte. Autoarea ajunge la concluzia că, datorită particularităţilor, „*un*, *o* pot fi

[2] Este obligatoriu să precizăm cuvântul „determinare", pentru că el dă socoteală de denumirea categoriei gramaticale; precizarea cuvântului „determinare" se face prin analogie cu specificarea denumirii celorlalte categorii gramaticale: gen, număr, caz.

[3] În această lucrare, *un* devine simbolul întregii paradigme (*o*, *unei*, *unui*, *unor*, *nişte*) şi de fiecare dată îl vom reţine doar pe el, cu menţiunea că ne vom referi la întreaga serie.

BDD-V4899 © 2018 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:58:07 UTC)

grupate cu adjectivele pronominale proclitice (*acest*, *care*, *fiecare*) opunând întreaga serie articolului definit" (*ibidem*).

b) Încadrarea lui *un* exclusiv în clasa adjectivelor este susţinută de B.B. Berceanu[4] şi Ioan N. Bîtea[5]. Spre deosebire de Valeria Guţu Romalo, care a avut argumente legate de poziţie, cei doi lingvişti invocă argumente legate de conţinut. Astfel, în opinia lui Berceanu, specificul lui *un* rezidă „în faptul că exprimarea unităţii poate fi folosită (concomitent cu înţelesul de număr) în înţeles de nedeterminare calificativă" (Berceanu 1971: 149). Pentru a-şi susţine opinia că *un* îndeplineşte exclusiv valoarea de adjectiv cantitativ cardinal, Ioan N. Bîtea accentuează ideea că, indiferent de context, *un* actualizează sensul cantitativ (etimologic).

c) Argumentele care privesc poziţia şi semantica sunt completate de G.G. Neamţu[6] (Neamţu 2014a: 120–127) cu altele de natură morfosintactică. Autorul demonstrează că ceea ce, tradiţional, este considerat articol nehotărât se dovedeşte a fi adjectiv nehotărât. Astfel, lingvistul îl îndepărtează mai întâi pe *nişte* din paradigma articolului, element care, formal şi etimologic, nu are nicio legătură cu *un*, menţionând că pluralul de la *un, o* nu este *nişte*, ci pronumele (adjectivul) nehotărât *unii*, *unele*. Ulterior, lingvistul evidenţiază că, din moment ce *unii*/*unele*, care nu este articol, reprezintă pluralul lui *un*/*o*, atunci nici singularul său, *un/o*, nu ar trebui/nu trebuie să fie articol, ci ar trebui/ trebuie să aibă valoarea pe care o are pluralul său *unii*/ *unele*. În plus, odată eliminat substantivul de după *un*/*o*, acesta (*un*/*o*) redevine pronume nehotărât (= transformare specifică adjectivului pronominal, nu articolului). Or, în aceste conversiuni (transformarea adjectivului în pronume sau a pronumelui în adjectiv), sensul nedefinit se păstrează şi în cazul lui *un/o*.

Prin urmare, conform acestor observaţii, *un*, în contextele în care era interpretat ca „articol nehotărât", este adjectiv nehotărât şi, deci, parte de vorbire, nu morfem al categoriei gramaticale a determinării. Astfel, articolul hotărât rămâne fără opozant, iar categoriei gramaticale a determinării îi corespunde un singur membru. În aceste condiţii va trebui să invalidăm şi interpretarea lui Ion Coja, care susţine că determinarea este o categorie gramaticală cu doi membri: determinatul definit şi cel nedefinit.

2.3. Determinarea definită

Dintre cei trei membri ai categoriei gramaticale a determinării, doi s-au dovedit a fi intruşi, adică altceva decât morfeme ale determinării gramaticale:

[4] B.B. Berceanu susţine că *un* (articol nehotărât), *unul* (pronume nehotărât), *unu* (numeral) reprezintă o unică familie flexionară adjectivală cu sensul fundamental cantitativ (Berceanu 1971: 148).

[5] După ce contestă cele două teste de distingere (contextul şi pluralul) ale celor trei valori clasice ale lui *un*, Ioan N. Bîtea consideră că *un* îndeplineşte exclusiv valoarea de adjectiv cantitativ cardinal (Bîtea 1989: 125)

[6] În opinia lingvistului clujean, *un* are două valori realizate succesiv: (1) cantitativă şi (2) calitativă.

BDD-V4899 © 2018 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:58:07 UTC)

nedeterminarea, care este prin definiţie în afara categoriei determinării, şi determinarea nedefinită, care este, de fapt, o determinare lexico-gramaticală.

Din moment ce în categoria determinării mai rămâne un membru, şi anume determinarea definită, apare întrebarea dacă se mai poate vorbi de o categorie gramaticală. Pe baza faptului că determinarea nu întruneşte prima caracteristică definitorie a conceptului de „categorie gramaticală" (Bidu-Vrănceanu, Călăraşu *et alii* 2005: s.v. *categorie gramaticală* 1), şi anume aceea de a avea un sistem de opoziţii de minimum doi termeni, răspunsul este, evident, negativ. Cu alte cuvinte, la fel ca orice categorie gramaticală şi determinarea ar trebui să reprezinte o paradigmă, adică o „clasă unitară de funcţii şi/sau de forme în interiorul căreia se operează o selecţie paradigmatică imediată" (Coşeriu 2000: 140). Or, în paradigma determinării neexistând membri în opoziţie, nu se poate realiza nicio selecţie.

3. Caracterul discutabil al categoriei determinării

În urma examinării categoriei gramaticale a determinării, am ajuns la concluzia că aceasta presupune o serie de fapte care ne fac să fim sceptici în privinţa considerării ei ca o nouă categorie gramaticală, a patra, a substantivului. Astfel, la o privire mai atentă asupra categoriei gramaticale a determinării am constatat mai multe neajunsuri pe care le vom prezenta în cele ce urmează.

(1) Aşa-numitele fapte care stau la baza considerării articolului ca morfem al determinării nu justifică existenţa unei noi categorii gramaticale a substantivului, ci cel mult subliniază statutul aparte al articolului (definit) între părţile de vorbire şi necesitatea integrării lui în rândul morfemelor.

(2) Odată cu schimbarea de statut a articolului se transferă şi operaţia determinării de la nivel lexico-gramatical la nivel morfematic. Astfel, obţinându-se un nou morfem, se obţine şi o nouă categorie gramaticală. Însă în acest demers nu s-au luat în considerare următoarele aspecte:

a) Determinarea lexico-gramaticală este o însuşire pe care o au toţi subordonaţii substantivului, acest lucru însemnând că determinarea este o operaţie supraordonată care înglobează mai multe unităţi care au o denumire, alta decât determinant (numele părţilor de vorbire / de propoziţie subordonate substantivului).

b) Prin analogie cu determinarea lexico-gramaticală (sintactică), determinarea categorial-morfematică reprezintă / ar trebui să reprezinte o însuşire a tuturor flectivelor, adică o operaţie supraordonată care să înglobeze mai multe flective. În cazul substantivului, din cadrul acestei operaţii (= determinarea) fac parte / ar trebui să facă parte morfeme care aparţin unor categorii gramaticale clar delimitate şi denumite precum numărul şi cazul, determinanţi/determinatori morfematici.

Aşadar, din punctul nostru de vedere, din moment ce determinarea e categoria logică a gândirii care se manifestă atât lexical, cât şi gramatical (Guţu Romalo 1967: 228–229), ar fi normal ca şi în cadrul determinării morfematice să

BDD-V4899 © 2018 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:58:07 UTC)

se opereze cu subclase aşa cum se întâmplă în cadrul determinării lexico-gramaticale. Astfel, în interiorul determinării morfematice substantivale, articolul ar trebui integrat într-o categorie existentă (categoria cazului, de exemplu) sau, eventual, într-una nouă, dar temeinic argumentată şi denumită, „determinarea" reprezentând termenul generic.

(3) În ce priveşte forma determinării, s-a scos în evidenţă că „nu este reprezentată printr-un sistem unitar de mărci" (Dimitriu 1999: 155). Acest lucru se explică prin existenţa diferenţelor majore între membrii categoriei, diferenţe care vizează atât forma, cât şi poziţia şi conţinutul. În urma analizei membrilor categoriei în discuţie, am observat că:

– printre segmentele de expresie se numără şi *un/o /nişte* – parte de vorbire autonomă din punct de vedere fonetic, lexical, morfologic şi sintactic;

– determinatul zero nu reprezintă opusul unui membru din categoria gramaticală a determinării, ci este opusul întregii categorii. Articolul zero nu determină, ci ţine de domeniul non-determinării;

– din moment ce nedefinitul *un* şi nedeterminatul nu fac parte din categoria determinării, nu putem vorbi de existenţa unei categorii fără membri în opoziţie.

(4) Privitor la conţinutul categoriei în discuţie, amintim că, potrivit definiţiei, rolul esenţial al categoriei gramaticale a determinării este „de individualizare a referentului din perspectiva locutorului" (GALR 2005: 73); or, în ce priveşte individualizarea prin articol, lingviştii susţin că, devenit flectiv, articolul îşi pierde autonomia semantică, morfologică şi sintactică, iar vorbitorii nu mai reperează în acesta funcţia de individualizare, recurgând astfel la determinare sintactică (Coja 1970: 171; Ioniţă 2004: 135).

Concluzia este că articolul nu poate fi integrat în categoria gramaticală a determinării, deoarece nu există suficiente argumente care să justifice existenţa acestei inedite categorii.

Bibliografie

Berceanu 1971: Barbu B. Berceanu, *Sistemul gramatical al limbii române (reconsiderare)*, Bucureşti, Editura Ştiinţifică.

Bidu-Vrănceanu, Călăraşu *et alii* 2005: Angela Bidu-Vrănceanu, Cristina Călăraşu *et alii*, *Dicţionar de ştiinţe ale limbii*, Bucureşti, Editura Nemira.

Bîtea 1989: Ioan N. Bîtea, *Statutul morfematic al formelor **un** şi **o***, „Studii şi cercetări lingvistice", anul XL, nr. 2, p. 118–126.

Coja 1969: Ion Z. Coja, *Articolul – parte de vorbire sau morfem al determinării*?, „Studii şi cercetări lingvistice", anul XX, nr.2, p. 167–182.

Coja 1970: Ion Z. Coja, *Câteva ipoteze cu privire la articol*, în Ion Coteanu, Lucia Wald (coord.), *Sistemele limbii*, Bucureşti, Editura Academiei Republicii Socialiste România, p. 165–172.

Coja 1983: Ion Z. Coja, *Preliminarii la gramatica raţională a limbii române. Gramatica articolului*, Bucureşti, Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică.

BDD-V4899 © 2018 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:58:07 UTC)

Coşeriu 2000: Eugeniu Coşeriu, *Lecţii de lingvistică generală*, traducere din spaniolă de Eugenia Bojoga, cuvânt înainte de Mircea Borcilă, Chişinău, Editura ARC.
Dălălău-Nasta 2017: Lavinia Dălălău Nasta, *Categoria gramaticală a determinării – elemente în litigiu*, „Journal of Humanistic and Social Studies", vol. VIII, nr. 1, p. 145–154.
Diaconescu 1961: Paula Diaconescu, *Un mod de descriere a flexiunii nominale, cu aplicaţie la limba română contemporană*, „Studii şi cercetări lingvistice", anul XII, nr. 2, p. 163–192.
Dimitriu 1999: Corneliu Dimitriu, *Tratat de gramatică a limbii române. 1. Morfologia*, Iaşi, Institutul European.
Guţu Romalo 1958: Valeria Guţu Romalo, *Unele valori ale articolului în limba română actuală*, în *Omagiu lui Iorgu Iordan cu prilejul împlinirii a 70 de ani*, Bucureşti, Editura Academiei Republicii Socialiste România, p. 365–371.
Guţu Romalo 1967: Valeria Guţu Romalo, *Articolul şi categoria determinării în limba română actuală*, în *Elemente de lingvistică structurală*, Bucureşti, Editura Ştiinţifică, p. 225–236.
Guţu Romalo 2005: Valeria Guţu Romalo (coord.), *Gramatica limbii române*, vol. I. *Cuvântul*, Bucureşti, Editura Academiei Române.
Ioniţă 2004: Adriana-Zâna Ioniţă, *Tradiţie şi inovaţie în morfologia limbii române*, Iaşi, Casa Editorială Demiurg.
Iordan, Guţu Romalo, Niculescu 1967: Iorgu Iordan, Valeria Guţu Romalo, Alexandru Niculescu, *Structura morfologică a limbii române contemporane*, Bucureşti, Editura Ştiinţifică.
Irimia 1997: Dumitru Irimia, *Gramatica limbii române*, Iaşi, Editura Polirom.
Neamţu 2014a: G.G. Neamţu, *În problema „articolului nehotărât" **un**, **o***, în idem, *Studii şi articole gramaticale*, Cluj-Napoca, Editura Napoca Nova, p. 120–127.
Neamţu 2014b: G.G. Neamţu, *Observaţii pe marginea conceptelor de „articol" şi „determinare"*, în idem, *Studii şi articole gramaticale*, Cluj-Napoca, Editura Napoca Nova, p. 270–281.
Pană Dindelegan 2010: Gabriela Pană Dindelegan (coord.), *Gramatica de bază a limbii române*, Bucureşti, Editura Univers Enciclopedic.
Philippide 1894: Alexandru Philippide, *Istoria limbii române*, Volumul întâiu: *Principii de istoria limbii*, Iaşi, Tipografia Naţională.
Saussure 1998: Ferdinand de Saussure, *Curs de lingvistică generală*, traducere şi cuvânt înainte de Irina Izverna Tarabac, Ediţie critică de Tullio De Mauro, Iaşi, Editura Polirom.

The Article and Determination Category – between Affirmation and Denial

The study presents a current issue in the article's grammar, namely its integration into a new grammatical category, the determination category. The author starts off the article by presenting the ideas that affirm the existence of the determination category, to finally focus on the weak points of the interpretation, ending in refuting the possibility of a grammatical category called "determination".

The study is structured in three sections:

1. First, the author takes into account the particularities of the fourth grammatical category of the noun, as presented by Paula Diaconescu and Valeria Guţu Romalo, linguists who promoted the existence of this novel category. Besides the specific features, there are briefly presented the three members of the determination

BDD-V4899 © 2018 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:58:07 UTC)

(zero article, definite article and indefinite article) and the arguments that led to the article's interpretation as a morpheme of the mentioned category: small number of members, limited context of occurrence, abstract meaning, close dependence on the noun, the union of the definite article with the noun.

2. Afterwards, it is brought up the heterogeneity of the members that comprise the determination category and it is demonstrated why the zero article, the non-determination means of expression (zero determination), can not be considered member of the determination paradigm. In this section, G.G. Neamţu's arguments about the impossibility of the zero determiner existence as a morpheme in the determination paradigm are supported and supplemented. There are also emphasized the grammatical differences between the morpheme of the definite determination and the morpheme of the indefinite determination. The author concludes, based on several studies, that the units "un / o" are not articles, but proper parts of speech, namely indefinite adjectives or numeral adjectives.

At the end of this section it is inquired into the debate regarding the possible existence of a grammatical category with a single member (= definite article).

3. Finally, there are presented several aspects that turn determination into a debatable grammatical category, the author joining the researchers who suggest the reassessment of this grammatical category. The most important debatable topics are: the arguments in *Structura morfologică a limbii române contemporane* do not justify a new grammatical category but underline the morpheme status of the article; the category name ("determination") is a very general term; the differences between the members of the category are very large ("un" = has the features of a part of speech, "-l" = has the features of a morpheme, the zero article = is not a linguistic sign); individualization by article is not sufficient, a syntactic determination being needed.

Through this study, the author intends to join those who have highlighted the complexity of the article and to emphasize the importance and the relevance of this subject, contributing with personal views to what is called the article theory.

BDD-V4899 © 2018 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:58:07 UTC)